

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista

Pääasiallinen sisältö

Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (1170/2023) voimassaolo päättyy 31.12.2025. Asetus on annettava uudelleen sen voimassaolon päättymisen vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi saman niminen uusi asetus. Asetus säilyy lähes nykyistä vastaavana. Ainoastaan tehtäisiin pieni tekstitarkennus 2 pykälän 1 kohtaan.

Ilmatieteen laitoksen maksullinen toiminta sisältää liiketaloudellisen toiminnan, julkisoikeudellisen toiminnan ja siviili-ilmailun. Maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2024 olivat 18,3 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan tuottoja vuonna 2026 ennakoidaan olevan 17,8 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 102 %. Vuoden 2026 maksullisen toiminnan tuotoista julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen osuudeksi arvioidaan 1,9 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuudeksi 100 %.

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026 ja olla voimassa vuoden 2027 loppuun.

Toimivalta:

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §.

Nykytila

Valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisia maksuja koskeva liikenne- ja viestintäministeriön asetus (1170/2023) Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista on annettu 21.12.2023. Asetuksen voimassaolo päättyy 31.12.2025.

Valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Ilmatieteen laitoksen kanssa.

Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella 24.10. – 20.11.2025. Asetusluonnoksesta pyydettiin lausunnot keskeisiltä toimijoilta ja sidosryhmiltä. Lisäksi lausuntopyyntö on ollut kaikille avoimesti kommentoitavana Lausuntopalvelu.fi –palvelussa. Lausuntoja saatiin 12 kpl, joista 10 lausunnossa ei lausuttu asiasta tai ei ollut lausuttavaa.

Suomen Yrittäjät katsoo lausunnossaan, että maksuperustelain mukaisesti kustannuksia vastaava hinnoittelu on perusteltua, mutta pitää välttämättömänä, että jatkossa suoritteiden edellyttämää viranomaistyötä arvioidaan kriittisesti ja pyritään tehostamaan prosesseja, joka hillitsee suoritteiden hintojen nousua.

Valtiovarainministeriö puoltaa asetusehdotusta esitetyn mukaisesti.

Keskeiset vaikutukset

Ilmatieteen laitoksen maksullinen toiminta sisältää liiketaloudellisen toiminnan, julkisoikeudellisen toiminnan ja siviili-ilmailun. Maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2024 olivat 18,3 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan tuottoja vuonna 2026 ennakoidaan olevan 17,8 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 102 %. Vuoden 2026 maksullisen toiminnan tuotoista julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen osuudeksi arvioidaan 1,9 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuudeksi 100 %.

Asetukseen perustuvien liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden ensi vuoden tuottoarvio on 8,9 miljoonaa euroa ja näiden kustannusvastaavuusennuste 102 %. Komission asetuksella määrättävän siviili-ilmailun palvelujen tuotot 7 miljoonaa euroa kustannusvastaavuus 100 %.

Kaikki tuotot kertyvät Ilmatieteen laitoksen toimintamenomomentille 31.01.04.

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma				TAE2026		
TUOTOT	2022	2023	2024	Tavoite 2024	2025	2026
Liiketoiminnan myyntituotot	6 351 619	7 636 555	8 911 642			
Liiketoiminnan muut tuotot	1 717 008	2 022 687	1 970 117			
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	8 068 627	9 659 242	10 881 759		8 000 000	8 900 000
ERILLISKUSTANNUKSET						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-367 162	-405 019	-341 302			
Henkilöstökustannukset	-1 681 615	-1 934 149	-2 217 425			
Vuokrat	-1 246 801	-1 338 365	-1 379 682			
Palvelujen ostot	-563 789	-496 756	-948 583			
Muut erilliskustannukset	-305 649	-949 292	-1 702 866			
Erilliskustannukset yhteensä	-4 165 016	-5 123 581	-6 589 858			
Palvelukate	3 903 611	4 535 661	4 291 901			
Palvelukate %	48 %	47 %	39 %			
YHTEISKUSTANNUKSET						
Tukitoimintojen kustannukset	-1 181 723	-1 301 736	-1 142 874			
Poistot	-8 903	-61 407	-4 453			
Korot		-9 829	-166			
Muut yhteiskustannukset	-1 567 622	-1 947 451	-2 100 186			
Yhteiskustannukset yhteensä	-2 758 248	-3 320 423	-3 247 679			
Kokonaiskustannukset yhteensä	-6 923 264	-8 444 004	-9 837 537		7 850 000	8 750 000
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	1 145 363	1 215 238	1 044 222		150 000	150 000
Ylijäämä (+)/ Alijäämä (-) %	14 %	13 %	10 %			
Kustannusvastaavuus	117 %	114 %	111 %	102 %	102 %	102 %

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma						
TUOTOT	2022	2023	2024	Tavoite 2024	TAE2026	
					2025	2026
Tuotot yhteensä	1 746 627	1 798 614	1 967 409		1 700 000	1 900 000
ERILLISKUSTANNUKSET						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-459	-5 152	-4 735			
Henkilöstökustannukset	-719 373	-823 000	-860 895			
Vuokrat	-571	-372	-468			
Palvelujen ostot	-25 189	-28 873	-31 917			
Muut kulut	-6 349	-16 970	-12 742			
Erilliskustannukset yhteensä	-751 941	-874 367	-910 757			
Palvelukate	994 686	924 247	1 056 652			
Palvelukate %	57 %	51 %	54 %			
YHTEISKUSTANNUKSET						
Tukitoimintojen kustannukset	-309 097	-311 144	-494 991			
Poistot	-49 502	-74 835	-16 877			
Korot		-1 595	-28			
Muut yhteiskustannukset	-636 679	-865 974	-604 943			
Yhteiskustannukset yhteensä	-995 278	-1 253 548	-1 116 839			
Kokonaiskustannukset yhteensä	-1 747 219	-2 127 915	-2 027 596		1 700 000	1 900 000
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	-592	-329 301	-60 187			
Ylijäämä (+)/ Alijäämä (-) %	0 %	-15 %	-3 %			
Kustannusvastaavuus	100 %	85 %	97 %	100 %	100 %	100 %

Komission asetuksella määrättävän siviili-ilmailun palvelujen kustannusvastaavuuslaskelma

Komission asetuksella määrättävän siviili-ilmailun palvelujen kustannusvastaavuuslaskelma						
TUOTOT	2022	2023	2024		TAE2026	
					2025	2026
Tuotot yhteensä	4 683 919	5 317 867	5 449 633		5 100 000	7 000 000
ERILLISKUSTANNUKSET						
Tuotantoyksiköiden erilliskustannukset	-2 036 742	-2 196 100	-2 582 722			
Erilliskustannukset yhteensä	-2 036 742	-2 196 100	-2 582 722			
Palvelukate	2 647 177	3 121 767	2 866 911			
Palvelukate %	57 %	59 %	53 %			
YHTEISKUSTANNUKSET						
Jäsenmaksut	-466 160	-408 454	-457 953			
Korot		-6 890	-7 677			
Muut siviili-ilmailun suoritteiden yhteiskustannukset	-2 683 401	-2 338 481	-2 223 266			
Yhteiskustannukset yhteensä	-3 149 561	-2 753 825	-2 688 896			
Kokonaiskustannukset yhteensä	-5 186 303	-4 949 925	-5 271 618		5 100 000	7 000 000
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	-502 384	367 942	178 015			
Ylijäämä (+)/ Alijäämä (-) %	-11 %	7 %	3 %			
Kustannusvastaavuus %	90 %	107 %	103 %		100 %	100 %

Asetuksen säännöskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Pykälän ensimmäinen momentti määrittelee asetuksen soveltamisalan. Asetuksessa säädetään Ilmatieteen laitoksen suoritteiden maksullisuudesta ja niiden maksuperusteista, julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista, liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista suoritteista sekä muista Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista perittävistä maksuista.

Pykälän toisessa momentissa on poikkeus säädettävän asetuksen soveltamisalasta sekä viittaussäännös lennonvarmistuspalvelujen yhteisestä maksujärjestelmästä annettuun komission asetukseen (EU) 2019/317. Komission asetuksen mukaisiin pakollisiksi määrättyihin tai suositeltaviin ilmailun sääpalveluihin sovelletaan komission asetusta ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia sellaisenaan yhteisön lainsäädännön ensisijaisuusperiaatteen mukaisesti. Koska näihin tuottoihin ei sovelleta valtion maksuperustelakia, ne on merkitty erillisenä rivinä liitteenä olevaan kustannusvastaavuuslaskelmaan. Nämä suoritteet ja palvelut koskevat EU:n säätelemiä ilmailun palveluja.

2 § Julkisoikeudelliset suoritteet

Pykälän sanamuoto vastaa pääasiallisesti voimassa olevaa asetusta.

Ilmatieteen laitos perii valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n nojalla omakustannusarvon mukaisen maksun seuraavista suoriteryhmistä:

1) Ilmatieteen laitos tuottaa erityispalveluja maanpuolustusvalmiuden ylläpitämiseksi sekä Suomen Puolustusvoimien ulkomaan operaatioiden tueksi. Näistä merkittävimpiä ovat ilmavoimien, maavoimien ja merivoimien sekä pääesikunnan tilaukseen perustuvat palvelut (Valtion maksuperustelaki (150/1992) 3 § 1 mom. 2-kohta).

2) Ilmatieteen laitos tuottaa kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/1949) ja Euroopan komission asetukseen (EU) 2018/1139 ja tätä täydentävään asetukseen 2017/373 perustuvat pakollisiksi määrätty tai suositeltavat ilmailun sääpalvelut, jos kyse ei ole 1 §:n 2 momentissa tarkoitettusta palvelusta. Palveluiden hinnoittelua ja laskutusta ohjaavana säädöksenä on huomioitu komission täytäntöönpanoasetus EU 549/2004 ja tätä täydentävä asetus 2019/317 sekä viitejaksojen suorituskykytavoitteita ohjaavat täytäntöönpanopäätökset yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan suorituskyvyn kehittämisjärjestelmästä ja maksujärjestelmästä.

Siviili-ilmailun avaruussääpalveluiden osalta noudatetaan kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön päätöstä C-DEC 215/7 (13.11.2018). Päätöksen mukaan Suomi koordinoi yhtä globaalia keskusta. Päätöksessä todetaan, että palvelut ovat käyttäjille veloituksettomia ensimmäiset kolme vuotta (vuodet 2020, 2021 ja 2022).

Nämä suoritteet ja palvelut koskevat ICAOn säätelemiä ilmailun palveluja.

3) Ilmatieteen laitos tuottaa erityispalveluja tie-, meri- ja raideliikenteen turvallisuuden ja toimivuuden edistämiseksi etenkin liikennesektorin häiriötilanteissa. Nämä palvelut koostuvat Väyläviraston tilaukseen perustuvista palveluista (Valtion maksuperustelaki (150/1992) 3 § 1 mom. 2-kohta).

Näissä tilanteissa on olemassa viranomaissopimus lakisääteisen palvelun hoitamisen menettelytavoista ja sisällöstä (Laki Ilmatieteen laitoksesta (212/2018)). Väylävirasto vastaa palveluiden toimittamisesta niitä tarvitseville tahoille. Tällaiset suoritteet ovat julkisoikeudellisina hinnoiteltu omakustannusperusteisesti (Valtion maksuperustelaki (150/1992) 3 § 1 mom. 2-kohta).

4) Pelastustoimintaa ja ympäristönsuojeluviranomaisia varten annettavat lausunnot koskevat tapauksia, joissa em. viranomaiset tilaavat erilaisia säätilanne- ja ilmanlaatuselvityksiä.

Kyseessä on julkisoikeudellinen suorite, koska Ilmatieteen laitos toimii pelastusasioissa ja ilmansuojeluasioissa ympäristönsuojeluviranomaisena a) ennakolta suunnitteluasioissa ja toisaalta b) hetkellisesti tilannekohtaisissa asioissa lain velvoittamana (Pelastuslaki 379/2011, Ympäristön-suojelulaki 527/2014 ja Ympäristönsuojeluasetus 713/2014). Meripelastustoimen tehtäviin Ilmatieteen laitos on kuitenkin velvollinen osallistumaan korvauksetta (Meripelastuslaki (1145/2001) 4 §).

Säätilanne- ja ilmanlaatuselvitysten hinnoittelussa sovelletaan joissakin tapauksissa julkisoikeudellisen hinnoittelun sijaan liiketaloudellista periaatetta. Näin toimitaan, kun asiakas tai toiminnanharjoittaja tilaa Ilmatieteen laitokselta selvityksen, asiantuntijalausunnon tai tutkimuksen, joita voisi sellaisenaan tai siihen verrattavana suoritteena tilata joltain toiselta (kaupalliselta) toimijalta. Tämän tyyppiselle 3 §:n mukaiselle liiketaloudellisten suoritteiden hinnoittelulle on peruste myös siinä tapauksessa, kun suoritteen tuottaminen liittyy vastaanottajan taloudelliseen toimintaan. Jos Ilmatieteen laitoksella on tosiasiallinen yksinoikeus suoritteen tuottamiseen, määrätään suoritteesta perittävä hinta Valtion maksuperustelain (150/1992) 6 § ja 7 § pykälän mukaisesti.

Suoritteen omakustannusarvoon lasketaan erilliskustannusten lisäksi osuudet yhteiskustannuksista. Ilmatieteen laitos hinnoittelee julkisoikeudelliset suoritteet tuote- tai tuntihintapohjaisesti. Tuntihinnoittelussa lasketaan suoritteen välittömään tuottamiseen arvioitu käytettävä tehollinen työaika ja työn suorittavien henkilöiden kuukausipalkka välilliset- ja yhteiskustannukset mukaan lukien. Julkisoikeudellisten suoritteiden kokonaisuus on kustannusvastaava (Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 § 1 mom.).

Julkisoikeudellisten suoritteiden asiakaskunta koostuu lähes yksinomaan turvallisuusluonteisista asiakkaista. Puolustusvoimille tarjottavissa palveluissa Ilmatieteen laitos on solminut asiakkaan kanssa sopimukset, joissa hinnoittelun on sovittu perustuvan Ilmatieteen laitoksen toteutuneisiin kustannuksiin. Sama pätee sopimusjärjestelyyn Väyläviraston kanssa. Viranomaissopimuksessa sovitaan suuresta palvelukokonaisuudesta mm. suoritteista, palveluista, hinnoista, toimitustavoista, tilauksista.

3 § Maksulliset muut suoritteet

Pykälän sanamuoto vastaa voimassa olevaa asetusta.

Pykälässä määritellään Ilmatieteen laitoksen liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavat suoriteryhmät. Suoritteet toimitetaan asiakkaan tilauksesta tai ne pidetään asiakkaiden saatavilla.

Valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita, jotka Ilmatieteen laitos hinnoittelee liiketaloudellisin perustein, ovat:

- 1) sää-, ilmasto- ja meri- ja avaruussääpalvelusuuritteet, jotka tehdään tilauksesta;
- 2) tilauksesta tehtävät selvitykset, lausunnot ja tutkimukset;
- 3) Ilmatieteen laitoksen hallinnassa olevien tilojen käyttö;

4) asiakirjojen kopiointi, muu jäljentäminen ja lähettäminen lukuun ottamatta 2 momentissa tarkoitettuja kopioita ja tulosteita; sekä

5) asiakkaiden tilaamat tai heidän saatavinaan pidettävät muut erityispalvelut kuten konsultointipalvelut ja suoritteet, jotka eivät sisälly edellä oleviin kohtiin.

Suoritteita tehdään laajasti elinkeinoelämän tarpeisiin.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:n 2 momentissa tarkoitettua tiedon esille hakemisesta sekä saman lain 34 §:n 3 momentissa tarkoitettujen kopioiden ja tulosteiden antamisesta perittävistä maksuista päättää Ilmatieteen laitos ottaen huomioon, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä säädetään.

Ilmatieteen laitoksen suoritteiden jako maksullisiin ja maksuttomiin perustuu valtion maksuperustelain (150/1992) 4 ja 5 §:ään. Pykälän 5 § mukaisesti maksuttomia ovat sellaiset Ilmatieteen laitoksen suoritteet, joiden tuottaminen ei kohdistu suoraan yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muutoin tarkoin rajattuun ryhmään. Käytännössä tämä merkitsee maksuttomuutta niissä perussääpalveluissa, jotka Yleisradion radioverkon tai internetin kautta tarjotaan kaikille kansalaisille. Vain vähäisiä kustannuksia aiheuttavat yleisluonteiset neuvonta-, ohje-, opastus- ja tiedotuspalvelut ovat maksuttomia. Samoin sää-, ilmasto-, lentosää- ja meridata sekä kansallisen sääennustemallin data ovat maksuttomia.

4 § Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026 ja olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Esittelijä

Pirjo Karttunen, ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö